

Reziliencia, klímakockázat üzleti vonatkozásai

Interjú Cserényi Dórával, Czakó Karolinával, Reizinger Zsófiával és Veisz Ákossal, a BDO Magyarország szakértőivel

DOI: 10.14267/VILPOL2023.01.07

A klímaváltozás gazdasági, üzleti kérdés is, számos kockázati tényezőt rejt magában. A Közgazdaság 2022/4-es számában megjelent Cserényi Dóra, Czakó Karolina, Reizinger Zsófia és Veisz Ákos, mindannyian a BDO Magyarország szakértőinek ezzel foglalkozó tanulmánya, ami alapján interjút kértünk a szerzőktől. A tanulmányt itt olvashatják: <http://retp.eu/index.php/retp/article/view/1474/1386>

Milyen kockázati tényezőket lehet említeni a témával kapcsolatban, mit tapasztalnak, mennyire ismerik, mennyire tudatosítják a vállalatvezetők ezeket a kockázatokat? A tudatosság szempontjából látnak-e különbséget az amerikai és az európai, illetve az európai és a hazai vállalkozók között? A kockázati tényezőkben mekkora szerepe van a klímaváltozás fizikai hatásainak és mekkora a gazdaságpolitikai irányításnak, hogyan lépnek fel a különböző szintű döntéshozók a klímaváltozás elkerüléséért? Mit tehetnek az előbbi és mit az utóbbi kezelése érdekében a vállalatok?

Cserényi Dóra, Czakó Karolina, Reizinger Zsófia és Veisz Ákos: Amennyiben egy vállalat nem foglalkozik a klímaváltozáshoz kapcsolódó kérdésekkel, kockázati tényezőként említhetjük a finanszírozáshoz jutás nehézségét, a befektetők elfordulását a környezetszennyező vállalatoktól, a fogyasztói és munkavállalói preferenciák átrendeződését, a versenyképesség csökkenését. A vállalatvezetők tisztában vannak azzal, hogy a klímaváltozással foglalkozni kell, viszont a hazai vállalatok többségénél még csak gondolati szinten fogalmazódtak meg a fenntarthatósággal kapcsolatos stratégia célok, tervek. A következő 1-2 évben várható, hogy gyakorlati szinten is előrelépés fog történni a klímaváltozással kapcsolatos intézkedések terén, ugyanis a szabályozási környezet kikényszeríti azt. A fenntarthatósági tudatosság folyamatosan növekszik a vállalkozások körében, az Európai Unión belül ez annak is köszönhető, hogy az Európai Green Deal és egyéb jogszabályi előírások, mint az EU Taxonómia támogatják a fenntartható szemléletet és az ESG vállalati integrációját. Az Amerikai Egyesült Államokban az ENSZ által meghatározott fenntartható fejlődési célok vannak az előtérben, így az amerikai vállalatok akcióit inkább ez határozza meg, míg Európán belül inkább a kockázatok és a klímakockázatok kezelése a fő megközelítési szemlélet. Az európai vállalatok esetében a tudatosság erősebb a nyugat-európai országokban, főleg a nagyobb vállalatok esetében. Hazánkban az elmúlt 1-2 évben nőtt meg azon szereplők száma, akik a fenntarthatósággal komolyabban foglalkoznak, különösen a tőzsdei vállalatok esetében látunk lényegi előrelépést.

A gazdaságpolitikai irányítás támogatást tud nyújtani a vállalatoknak a reziliens működésben, valamint abban, hogy a rövid távú profit helyett fenntartható, hosszú távú működést alakítsanak ki, amely a pénzügyi profit mellett a környezetre és a vállalatra is pozitív hatással van. A

döntéshozók és a versenypiaci szereplők közötti párbeszéd kulcsfontosságú ahhoz, hogy ez a vállalatirányítási szemlélet integrálódjon a hazai cégek működésébe, valamint azért is, hogy ne kerüljön le a napirendről a téma és aktív szemléletformálás valósuljon meg a gazdasági szereplők között.

Az Európai Unióban mely ágazatok érintettek a leginkább a klímakockázat vonatkozásában? A tanulmányukban elemzik az ennek kapcsán kialakított stressztesztet. Mennyire jó ez a teszt? Sikeresen készíti fel az európai pénzügyintézeteket és vállalatokat a várható következményekre? Számítanak-e ágazati átalakulásra európai szinten a klímakockázat miatt, vagy minden ágazat ugyanolyan mértékben fogja tudni kezelni ezeket a kockázatokat? Ha átrendeződés lesz, akkor ez módosítja Európa helyét a nemzetközi munkamegosztásban?

Cserényi Dóra, Czakó Karolina, Reizinger Zsófia és Veisz Ákos: Az Európai Központi Bank (EKB) 2022. évi klímakockázati stressztesztje alapján az Európai Unióban az átállási kockázatoknak leginkább kitett szektorok a bányászat, a finomított kőolajtermék-gyártó alágazat, az ásványianyag-gyártás, valamint a villamosenergia és energiaellátás ágazat. A fizikai kockázatok tekintetében az aszálynak és hőségnek az EU-ban legfőképp kitett ágazatok a mezőgazdaság, az erdőgazdálkodás, az építőipar, valamint a bányászat. Az árvíz kockázat tekintetében pedig az ingatlanszektor érintettsége jelentős az EU-ban. Az EKB stressztesztje egy korai képet ad az európai pénzügyintézetek éghajlatváltozással kapcsolatos felkészültségéről, különböző forgatókönyvek alapján elemzi rövid, illetve hosszú távon a fizikai és átállási kockázatokat is. A stresszteszt rávilágított a rendkívüli mértékű adathiányra is, ami minden ilyen kutatás, elemzés gyengéje. Ezért fontos, hogy a bankoknak az ügyfeleket fokozottabban kell bevonni az adatok gyűjtésébe, közzétételébe. A vállalatokat közvetetten érinti a stresszteszt, hiszen a bankokat készíti fel a várható következményekre, a vállalatok az egyes tranzakciók kapcsán a pénzügyintézetek felől érkező adatbekérések során szembesülhetnek az éghajlatváltozásra való felkészülés fontosságával, érzékelik, hogy a klímaváltozáshoz kapcsolódó intézkedések a finanszírozáshoz jutás nélkülözhetetlen feltétele lesz, vagyis üzleti kérdés számukra.

Rövid távon európai szinten a klímakockázat miatt lényegi ágazati átalakulásra nem számítunk, így Európa helye a nemzetközi munkamegosztásban várhatóan nem fog változni. De a következő évtizedekben számos olyan innováció megvalósulása lesz elengedhetetlen, ami például az energiatartó függetlenséget és energiabiztonságot egyaránt növeli. Ez új üzleti lehetőségeket is jelent az Európai Unió országai számára.

A tanulmányban a hazai iparpolitikai problémákra is kitérnek. Milyen ágazati átrendeződést prognosztizálnak Magyarországon, és változik-e Magyarország helye az európai és a globális munkamegosztásban? Mennyire lesz gyors a folyamat? Hogyan tudja a hazai gazdaságpolitika segíteni az alkalmazkodási folyamatot? Mely gazdaságpolitikai eszközt tekintik a leghatékonyabbnak ehhez?

Cserényi Dóra, Czakó Karolina, Reizinger Zsófia és Veisz Ákos: Magyarországon az iparosodás és az ezt támogató külföldi tőke szerepe rendkívül hangsúlyos, ez a folyamat a közeljövőben is

kiemelkedő lesz. Úgy látjuk, hogy számos olyan jelentős beruházás indul el, ami már az új, fenntartható gazdasági működést támogató iparágakra épül. Inkább egy lassú folyamatot képzelünk el, ahol a mostani magas CO2 kibocsátással járó tevékenységek modernizálása valósulhat meg. Kicsit leegyszerűsítve járműipari példára – ugyanazokban a termelőüzemekben nem benzin vagy dízel motoros autók kerülnek előállításra, hanem hibrid és elektromos működésűek. Ettől a munkaerő megosztás viszont vélhetően nem változik majd lényegesen. Az viszont fontos kockázat, hogy a hazai KKV szektor hogyan lesz ellenállóbb, hogyan képes az új fenntarthatósági vevői elvárásoknak megfelelni.

A gazdaságpolitikai eszközök kapcsán fontos kiemelni, hogy a klímasemleges átállás jelentős, becslések szerint több 10.000 milliárd forintnyi új beruházást jelent a jövőben hazánkban. Ez különösen a KKV-k számára jelent majd terhet, az átállás támogató finanszírozási programok szerepe ezért felértékelődik. Fontos az is, hogy a várható jogszabályi módosítások kapcsán időben, megfelelő információhoz jussanak a gazdasági szereplők. Az edukációt kiemelten fontosnak tartjuk.

A tanulmányban bemutatnak egy jó alkalmazkodási gyakorlatot is, a Holmen svéd cég esetét. Mennyire adaptálható ez a modell hazai környezetre? Mi a tapasztalatuk, a hazai vállalatvezetők mennyire fogadják be az ilyen jellegű gondolkodást? Látnak-e ebben ágazati vagy korosztálybeli különbséget?

Cserényi Dóra, Czakó Karolina, Reizinger Zsófia és Veisz Ákos: A cikkben bemutatott jó gyakorlat hazai környezetben is jól alkalmazható, ugyanis olyan példákra világít rá, amely földrajzi elhelyezkedéstől független, és iparági szempontból sem korlátozó. A hosszú távú gondolkodás, a megújuló energia felé való elmozdulás, az ISO tanúsítványok megszerzése, a klímakockázatok pénzügyi hatásainak kiszámítása, a beszállítói partnerek monitorozása, a partnerségek keresése, kölcsönösen előnyös üzleti együttműködések kialakítása, valamint a szakmai párbeszédet folytatása olyan tevékenységek, amelyeket földrajzi elhelyezkedéstől függetlenül bármely vállalat el tud végezni az ezekhez szükséges eszköztár rendelkezésre állása esetén.

A vállalatvezetők tisztában vannak azzal, hogy az üzleti stratégiák során a hosszabb távú folyamatokat is figyelembe kell venniük, azonban a klímakockázatokkal hazánkban egyelőre inkább csak a nagyvállalatok és tőzsdén jegyzett társaságok foglalkoznak, de a jövőben a szabályozások előre lépése miatt gyakorlatilag minden vállalatnak elő kell vennie a kérdést. Ne felejtsük, hogy egy új munkavállalói generáció jelenik meg hamarosan a piacon. A Z generációs értékrendben a fenntarthatóság nagyon fontos tényező. A Morgen Stanley 2017-es kutatása alapján 10-ből közel kilenc (86%) ezredfordulós (1982-2000 között születettek) érdeklődik a fenntartható befektetések iránt.

A különböző ágazatok klímaadaptációs lehetőségei eltérőek és ezzel is magyarázható az ágazati klímakockázatokkal kapcsolatos teljesítmények eltérése. Viszont, ahogy a bemutatott jó gyakorlat és annak konklúziói mutatják, bizonyos tevékenységeket ágazati és földrajzi helyzettől függetlenül

is lehet sikeresen alkalmazni annak érdekében, hogy a vállalatok megtartsák és fejlesszék versenyképességüket és biztosítsák hosszú távú működésüket.